ECLI:LV:AT:2019:0925.C30471315.14.L
Lieta Nr. C30471315, SKC-1111/2019
Civillietu departaments

Latvijas Republikas Senāts
LĒMUMS
Rīgā 2019.gada 25.septembrī

Senāts šādā sastāvā:
senatore Inta Lauka,
senatore Anita Čerņavska,
senatore Zane Pētersone

izskatīja rakstveida procesā SIA „Pillar 3" blakus sūdzību par Rīgas apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģijas 2019.gada 10.aprīļa lēmumu, ar kuru atcelts pirmās instances tiesas spriedums civillietā /pers. B/ prasībā pret SIA „Pillar 3", ar trešajām personām zvērinātu tiesu izpildītāju Robertu Kučinski un /pers. C/, par lietošanas tiesību atzīšanu uz dzīvojamo platību un SIA „Pillar 3" pretprasībā pret /pers. B/ par īres līguma atzīšanu par spēkā neesošu un izlikšanu no dzīvojamās telpas.

Aprakstošā daļa

[1] /pers. B/, pamatojoties uz likuma „Par dzīvojamo telpu īri" 8., 14.pantu un Civillikuma 2126., 2130.pantu, Rīgas pilsētas Vidzemes priekšpilsētas tiesā 2015.gada 17.aprīlī cēla prasību pret SIA „Pillar 3", lūdzot atzīt prasītājai lietošanas tiesību uz dzīvokli /adrese/.

Prasības pieteikumā norādīts, ka starp prasītāju un trešo personu /pers. C/, kas lietā pieaicināta prasītājas pusē, 2008.gada 1.decembrī noslēgts dzīvokļa īres līgums, ar kuru prasītājai nodota dzīvokļa /adrese/, beztermiņa lietošanas tiesība. /pers. B/ uzzinājusi, ka dzīvoklis pārdots zvērināta tiesu izpildītāja rīkotajā izsolē un dzīvokļa ieguvēja SIA „Pillar 3" ar tiesas lēmumu ievesta iegūtā nekustamā īpašuma valdījumā.

[2] SIA „Pillar 3", pamatojoties uz likuma „Par dzīvojamo telpu īri" 44.pantu un Civillikuma 927., 994., 1402., 1403., 1404., 1415., 1438, 2120.pantu, 2015.gada 31.jūlijā cēla pretprasību pret /pers. B/, lūdzot atzīt par spēkā neesošu no noslēgšanas brīža starp /pers. C/ kā izīrētāju un /pers. B/ kā īrnieci 2008.gada 1.decembrī noslēgto īres līgumu un izlikt /pers. B/ no SIA „Pillar 3" piederošā dzīvokļa /adrese/.

SIA „Pillar 3" pretprasībā norādīts, ka starp /pers. B/ un viņas meitu /pers. C/ noslēgtais īres līgums ir fiktīvs, jo tas noslēgts tikai skata pēc, lai liegtu dzīvokļa pašreizējai īpašniecei ar to brīvi rīkoties. /pers. B/ nav tiesību lietot dzīvokli, pamatojoties uz spēkā neesošu līgumu, tādēļ pastāv tiesisks pamats viņas izlikšanai no dzīvokļa bez citas dzīvojamās telpas ierādīšanas.

[3] Ar Rīgas pilsētas Vidzemes priekšpilsētas tiesas 2018.gada 10.maija spriedumu /pers. B/ prasība noraidīta, SIA „Pillar 3" pretprasība apmierināta.

No /pers. B/ SIA „Pillar 3" labā piedzīti tiesas izdevumi 76,84 EUR, valsts ienākumos piedzīti ar lietas izskatīšanu saistītie izdevumi 28,52 EUR.

[4] Pirmās instances tiesas spriedumu pilnā apjomā pārsūdzējusi /pers. B/.

[5] Ar Rīgas apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģijas 2019.gada 10.aprīļa lēmumu, pamatojoties uz Civilprocesa likuma 427.panta pirmās daļas 4.punktu, Rīgas pilsētas Vidzemes priekšpilsētas tiesas 2018.gada 10.maija spriedums atcelts, nosūtot civillietu jaunai izskatīšanai pirmās instances tiesā.

Lēmums pamatots ar šādiem motīviem.

[5.1] Pretprasībā apstrīdētā darījuma – 2008.gada 1.decembra īres līguma – pušu (/pers. B/ un /pers. C/) procesuālais stāvoklis izskatāmajā lietā ir dažāds, turklāt trešās personas – /pers. C/ procesuālo tiesību apjoms ir šaurāks nekā atbildētājas /pers. B/ tiesību apjoms.

[5.2] Pirmās instances tiesa nav izskaidrojusi lietas dalībniekiem Civilprocesa likuma 93.panta ceturto daļu.

[6] Par Rīgas apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģijas 2019.gada 10.aprīļa lēmumu SIA „Pillar 3" iesniegusi blakus sūdzību, kurā lūgusi lēmumu atcelt.

Blakus sūdzībā norādīti šādi argumenti.

[6.1] /pers. C/ ir pieaicināta lietā kā trešā persona, tātad ir lietas dalībniece.

[6.2] Pirmās instances tiesa bija informēta un ņēma vērā faktu, ka ir stājies spēkā spriedums citā lietā – civillietā Nr. C33542815 – par vairāku personu, tostarp /pers. B/ un /pers. C/ izlikšanu no dzīvokļa /adrese/. Minētajā civillietā tiesa konstatēja, ka /pers. B/ kā /pers. F/ ģimenes locekle lieto dzīvokli, pamatojoties uz 2013.gada 1.augustā starp SIA „Pillar 3" kā izīrētāju un /pers. F/ kā īrnieku noslēgto īres līgumu par īres tiesiskajām attiecībām līdz 2014.gada 31.janvārim. Spriedumā atzīts, ka laikā no 2015.gada 1.marta dzīvoklis tiek aizņemts bez tiesiska pamata, izliekot atbildētājus no dzīvojamās telpas.

Atbilstoši Civilprocesa likuma 96.panta otrajai daļai fakti, kas nodibināti ar likumīgā spēkā stājušos spriedumu vienā civillietā, nav no jauna jāpierāda, iztiesājot citas civillietas, kurās piedalās tās pašas puses.

[6.3] Izskatāmajā lietā /pers. C/ pārstāvis regulāri ieradās uz tiesas sēdēm un sniedza paskaidrojumus. Trešajai personai bija tiesības celt patstāvīgus prasījumus par strīda priekšmetu.

Motīvu daļa

[7] Pārbaudījis lietas materiālus un apsvēris blakus sūdzībā norādītos argumentus, Senāts atzīst, ka pārsūdzētais lēmums ir atceļams un lieta nododama izskatīšanai apelācijas instances tiesā.

[7.1] Ar Rīgas pilsētas Vidzemes priekšpilsētas tiesas 2018.gada 10.maija spriedumu /pers. B/ prasība noraidīta.

SIA „Pillar 3" pretprasība apmierināta, atzīstot par spēkā neesošu no noslēgšanas brīža starp bijušo dzīvokļa īpašnieci /pers. C/ kā izīrētāju un /pers. B/ kā īrnieci 2008.gada 1.decembrī noslēgto īres līgumu. /pers. B/ izlikta no SIA „Pillar 3" piederošā dzīvokļa/adrese/.

[7.2] Civilprocesa likuma 426.panta trešā daļa noteic, ka apelācijas instances tiesa izskata lietu pēc būtības, nenosūtot to jaunai izskatīšanai pirmās instances tiesai, izņemot šā likuma 427.pantā norādītos gadījumus.

Civilprocesa likuma 427.panta pirmajā daļā ietvertais regulējums paredzēts ar mērķi šajās normās izsmeļoši uzskaitītajos gadījumos novērst civilās tiesvedības pamatnoteikumu būtiskus pārkāpumus, kurus, iztiesādama lietu, pieļāvusi pirmās instances tiesa, tādējādi nodrošinot Satversmes 92.pantā garantēto ikvienas personas tiesību uz taisnīgu tiesu ievērošanu (sk. *Augstākās tiesas 2018.gada 22.novembra lēmuma lietā Nr. SKC-1178/2018 (* ECLI:LV:AT:2018:1122.C04451510.7.L) *9.1.punktu, 2019.gada 26.marta lēmuma lietā Nr. SKC-620/2019 (* ECLI:LV:AT:2019:0326.C33524015.10.L) *4.1.punktu*).

Ievērojot minēto, Civilprocesa likuma 427.panta pirmajā daļā ietvertais pirmās instances tiesas sprieduma atcelšanas gadījumu uzskaitījums nav paplašināms, un apelācijas instances tiesas uzdevums, ja netiek konstatēti Civilprocesa likuma 427.panta pirmajā daļā minētie gadījumi, ir izskatīt lietu pēc būtības Civilprocesa likuma 426.panta pirmajā un otrajā daļā noteiktajā kārtībā un apjomā.

[7.3] Šajā gadījumā pirmās instances tiesas spriedums atcelts, pamatojoties uz Civilprocesa likuma 427.panta pirmās daļas 4.punktu, kas noteic, ka apelācijas instances tiesa neatkarīgi no apelācijas sūdzības motīviem ar lēmumu atceļ pirmās instances tiesas spriedumu un nosūta lietu jaunai izskatīšanai pirmās instances tiesā, ja apelācijas instances tiesa konstatē, ka tiesas spriedums piešķir tiesības vai uzliek pienākumus personai, kura nav pieaicināta lietā kā lietas dalībnieks.

Judikatūrā vairākkārt uzsvērts, ka, lai tiesa piemērotu šo normu, ir jābūt nodibinātiem apstākļiem, kas nepārprotami norāda uz tādas personas tiesību aizskārumu, kura nav lietas dalībnieks izskatāmajā lietā (sk., piem., *Augstākas tiesas 2017.gada 21.aprīļa lēmuma lietā Nr. SKC-1025/2017 (C27199914) 9.2.punktu*).

Senāts konstatē, ka pārbaudāmajā lēmumā tiesa kā vienīgo motīvu sprieduma atcelšanai min faktu, ka trešajai personai /pers. C/ ir šaurāks procesuālo tiesību loks, salīdzinot ar /pers. B/, pret kuru celta pretprasība.

Senāts atzīst, ka apelācijas instances tiesa pārkāpusi Civilprocesa likuma 427.panta pirmās daļas 4.punktu, jo, atceļot pirmās instances tiesas spriedumu, lēmumā nav norādīts uz tiesā konstatētiem apstākļiem, kas norāda uz šīs normas piemērošanai nepieciešamajiem diviem priekšnoteikumiem: 1) persona nav pieaicināta kā lietas dalībnieks, 2) tiesas spriedums šai personai piešķir tiesības vai uzliek pienākumus.

[7.4] Šajā gadījumā pēc /pers. B/ līguma /pers. C/ pieaicināta lietā kā trešā persona prasītājas pusē. Līdz ar to atbilstoši Civilprocesa likuma 73.panta pirmajai daļai /pers. C/ ieguvusi lietas dalībnieka statusu izskatāmajā civillietā.

Ievērojot trešās personas tiesības, tiesa nosūtījusi viņai tiesas sēdes, kurā pieņemts lēmums par pieaicināšanu lietā, protokola izrakstu, prasības pieteikuma un pretprasības pieteikuma kopijas. Tiesas sēdē 2018.gada 20.martā /pers. C/ mutvārdos pilnvarojusi savu pārstāvi /pers. H/, kurš turpmāk tiesas sēdēs sniedzis paskaidrojumus un atbildējis uz jautājumiem.

/pers. C/ ieradusies arī apelācijas instances tiesas sēdē 2019.gada 16.janvārī, atkārtoti pilnvarojot savu interešu pārstāvībai /pers. H/, kurš pēc tam piedalījies arī 2019.gada 27.marta tiesas sēdē.

[7.5] Minētie fakti apstiprina, ka /pers. C/ bija nodrošinātas tiesības sniegt paskaidrojumus, iesniegt pierādījumus, izteikt viedokli par savu procesuālo stāvokli celtās pretprasības sakarā, kā arī pārsūdzēt pirmās instances spriedumu, ja uzskatīja, ka attiecībā uz viņu pieļauti procesuālo tiesību vai materiālo tiesību normu pārkāpumi.

Ne pati trešā persona, ne viņas pilnvarotais pārstāvis, nesaskatot /pers. C/ likumīgo tiesību vai interešu aizskārumu, nav pārsūdzējuši pirmās instances tiesas spriedumu. Nav izlietotas arī Civilprocesa likuma 419.panta pirmajā daļā paredzētās tiesības pievienoties apelācijas sūdzībai, ko bija iesniegusi /pers. B/, kura, starp citu, arī nebija izteikusi iebildumus par /pers. C/ kā trešās personas procesuālo stāvokli lietā.

[7.6] No 7.4. un 7.5. punktā minētā redzams, ka /pers. C/ šajā civillietā ir lietas dalībnieka statuss, tādēļ tiesai nebija pamata atcelt pirmās instances tiesas spriedumu, pamatojoties uz Civilprocesa likuma 427.panta pirmās daļas 4.punktu.

[7.7] Ievērojot iepriekš minēto, Senāts atzīst, ka Rīgas apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģijas 2019.gada 10.aprīļa lēmums ir atceļams, nodot lietu izskatīšanai Rīgas apgabaltiesā.

Atbilstoši Civilprocesa likuma 444.[1] panta otrajai daļai, atceļot pārsūdzēto lēmumu, blakus sūdzības iesniedzējai atmaksājama par blakus sūdzības iesniegšanu samaksāta drošības nauda 70 EUR.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Civilprocesa likuma 448.panta pirmās daļas 2.punktu un 444.[1] panta otro daļu, Senāts

nolēma

atcelt Rīgas apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģijas 2019.gada 10.aprīļa lēmumu un nodot lietu izskatīšanai Rīgas apgabaltiesā.
Atmaksāt SIA „Pillar 3" drošības naudu 70 EUR (septiņdesmit *euro*).
Lēmums nav pārsūdzams.

Senatore referente I.Lauka
Senatore A.Čerņavska
Senatore Z.Pētersone